

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF LANGS DE HEIDESTRAAT TE LEOPOLDSBURG

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 562

Rapport opgemaakt door: Julie Hagen

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

November 2017

Dossiernr. 22721.R.01

Projectcode 2017J273

Aartselaar

1 INLEIDING

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer van de geplande herinrichting van de begraafplaats 'Heppen' aan de Heidestraat te Leopoldsburg. Met de herinrichting van deze structuur zullen graafwerken gepaard gaan, waarbij het (archeologische) bodemarchief verstoord zal worden.

Deze ingreep in de bodem kadert in een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag. Het onderzoeksgebied ligt niet in een zone waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt en niet volledig binnen bestaande gabarit lijninfrastructuur. Het onderzoeksgebied bevindt zich niet in een beschermde archeologische site en niet in een vastgestelde archeologische zone. Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze ingreep betrekking heeft de 3.000m² (20.810 m²) overschrijdt en de ingreep in de bodem net de 1.000m² overschrijdt, moet er in het kader van het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een bouwvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet).

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Deze archeologienota werd opgesteld door ABO nv in opdracht van de initiatiefnemer van de geplande verbouwingen van de begraafplaats 'Heppen' langs heidestraat te Heppen Leopoldsburg (provincie Limburg). Het doel van dit onderzoek is drieledig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten zijn bewaard en in hoeverre ze zijn bedreigd door de geplande bouwwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

- 1) Uit het historisch en landschappelijk onderzoek (hfd. 3 en 4) blijkt dat het onderzoeksgebied gelegen is in voormalig heidegebied waarin vennen, moerassen en duinen aanwezig waren. De droge tot vochtige zandgronden in de omgeving van het terrein getuigen nog van de oorspronkelijke landschappelijke situatie. In de kern van Leopoldsburg en ook rondom het onderzoeksgebied wordt echter bebouwde zone aangegeven op de bodemkaart. Mogelijk ging de bewoningsuitbreiding in Leopoldsburg gepaard met een wijziging van het terreinprofiel, zo ook ter hoogte van het onderzoeksgebied. Een afgraving van de duinen zou plaatsgevonden hebben, maar dit kan niet gestaafd worden op basis van dit bureauonderzoek. Er bestaat een mogelijkheid dat er een bewaarde podzol aanwezig is in het bodemarchief van het onderzoeksgebied.

De ligging van het onderzoeksgebied op droge zandduinen in de relatieve nabijheid van water maakt dat de zone mogelijk een aantrekkingspool vormde voor menselijke aanwezigheid in de prehistorie. Vondsten in het militaire kamp (ca. 8 km van het onderzoeksgebied) en naburige gemeenten toonden dit potentieel voor een gelijkaardige landschappelijke setting reeds aan. Van latere perioden zijn er een aantal gegevens bekend in de omgeving van het onderzoeksgebied die zich in de Late Middeleeuwen en 17de eeuw situeerden. Helaas is deze informatie niet direct toepasbaar op het onderzoeksgebied wegens de grote afstand tussen de locaties.

- 2) Uit een analyse van het huidige landschap blijkt dat de omgeving van het onderzoeksgebied sinds eind 18de eeuw een grondige metamorfose heeft ondergaan. Het oorspronkelijke heidelandschap met zandduinen maakte er plaats voor landbouw gebieden en een residentiële wijk. Het terrein bleef echter onbebouwd maar werd wel gebruikt als akkerland, waardoor minimale verstoring van het bodemarchief reëel is. In de 20ste eeuw werd het onderzoeksgebied definitief gebruikt als begraafplaats, waarbij de archeologisch interessante lagen mogelijk grotendeel verstoord kunnen zijn. Dit ten gevolge van de verschillende inhumaties en aanleg van steenslagfunderingen.
- 3) De werken voorzien in de heraanleg van hoofdzakelijk steenslagfunderingen met een maximale diepte van ca. 30 cm bij een beperkt aantal zones (A – E) binnen het studiegebied en een kleine uitbreiding van het grafveld naar de oostelijke zijde van het terrein. De totale bodemverstoring van alle geplande werken heeft een geschatte oppervlakte van ca. 1000 m². Hierbij moet er vermeld worden dat de zones waarin nieuwe grondverstorende werken zullen plaatsvinden niet aaneengesloten zijn en mogelijk geen duidelijk beeld kunnen weergeven van het archeologisch potentieel.

Uit 1, 2 en 3 kan geconcludeerd worden dat de kans om archeologische resten aan te treffen ter hoogte van het onderzoeksgebied minimaal is. Het terrein werd sinds 1980 gebruikt als begraafplaats, waardoor de mogelijke interessante archeologische lagen grotendeels verstoord kunnen zijn. Daarnaast omvatten de toekomstige werken enkel de hernieuwing van een aantal kleine zones binnen het studiegebied tot een maximale diepte van 30 cm en een minimale uitbreiding van het grafveld binnen hetzelfde kadastrale perceel (551 A). De verspreide niet -aansluitende werkzones en toekomstige ingrepen in de bodem zijn qua omvang te klein om een duidelijk beeld te kunnen schetsen van het archeologisch potentieel, waardoor de mogelijk context verloren gaat en de kans op kennisvermeerdering nihil zal zijn. Er moet echter ook rekening gehouden worden met de ontwikkeling van de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied in de 18de eeuw waardoor het bodemarchief mogelijk ook werd aangetast ter hoogte van het onderzoeksgebied. Aan de hand van de bovenstaande argumenten wordt er voor dit studiegebied geen verder onderzoek geadviseerd.